

## Az Év Könyvtára 2010-ben az Országos Idegennyelvű Könyvtár

### A díjról

Az Év Könyvtára cím a felhasználóközpontú működést és innovációt minősítő legmagasabb szakmai kitüntetés. A könyvtárügy ágazati irányításáért felelős minisztérium a Magyar Könyvtárosok Egyesületével, valamint a Informatikai és Könyvtári Szövetséggel együttműködve 1996 óta hirdeti meg az „Év Könyvtára” pályázatot, amelynek célja, hogy a könyvtárakat megújulásra, korszerű, sokszínű, felhasználóbarát szolgáltatások nyújtására és ezek minőségének javítására ösztönözze. A pályázatok elbírálásánál fontos szempont a használók véleménye is. Ők a Könyvtári Intézet honlapján közzétett kérdőív segítségével nyilváníthatnak véleményt.

### A díj odaítélésének indokai

2010-ben az Országos Idegennyelvű Könyvtárnak ítelték oda ezt a rangos kitüntetést.

A díjat november 29-én az Országos Idegennyelvű Könyvtár olvasótermében Kálnoki-Gyöngyössy Márton, a Nemzeti Erőforrás Minisztérium kultúráért felelős helyettes államtitkára nyújtotta át a könyvtár főigazgatójának, Mender Tibornak és általa a munkaközösségnek.

A kitartó és kiválóságra törekvő munka elismerése az Év Könyvtára cím. Az értékelő bizottság szerint az Országos Idegennyelvű Könyvtár azért nyerhette el a díjat, mert az „*intézmény vezetése az elmúlt években az országos könyvtári stratégiához illeszkedő intézményfejlesztési terv mentén alakította át a könyvtár működését. Különös gondot fordítanak a minőségmenedzsmentre, így szakmai munkájukban fokozottan érvényesül a minőségelvű szemlélet, főként a használók számára nyújtott szolgáltatásokban. Kiemelten fontosnak tekintik, hogy szolgáltatásaikat a fogyasztókkal élők is igénybe vehessék, ezért az épület nagy része már akadálymentesen használható. Nagy hangsúlyt fektetnek mind az intézményi, mind a személyes partnerkapcsolatokra, valamint az aktív és potenciális használók megszólítására. Különleges összetételű gyűjteményükre és a könyvtári infrastruktúrára építve nagyon sok rendezvényt (hangversenyek, filmvetítések, irodalmi estek, kiállítások, nyílt napok) kínálnak az érdeklődőknek. Ennek köszönhetően a könyvtár a főváros egyik vonzó kulturális színterévé vált.*”

Valóban, a visszajelzések igazolják, hogy a könyvtár gyűjteménye és szolgáltatásai fontosak a közösség számára. A könyvtár munkatársai igyekeznek a lehető legjobb színvonalon kiszolgálni a használókat. Folyamatos a szakmai és használói

tendenciák figyelése, így sok esetben kreativitással és innovációval sikerül elébe menni az igényeknek. (Vö.: Sóron Ildikó: Használói elégedettségvizsgálat az Országos Idegennyelvű Könyvtárban 2008. = 3K, 2010. 1. sz., 27–40. p.) Fontos, hogy a könyvtár sikeresen reagálni tudjon az informatikai fejlődés és az új kommunikációs formák terjedése következtében jelentkező gyors változásokra.

## **Mindig a használó látókörében**

Az Országos Idegennyelvű Könyvtár arra törekszik, hogy a használók számára folyton „látható” legyen, ezért a hagyományos és a folyamatosan megújuló kommunikációs csatornákat egyaránt igénybe veszi. Egyre több helyen lelhetők fel a könyvtár magyar és idegen nyelvű általános és tematikus szórólapjai. Hasonlóan, a készülő OIK-plakát is sok színhelyen szólítja meg majd a használókat. A szakkönyvtári státus miatt a könyvtár legnagyobb használói rétege a felsőoktatás szférájából kerül ki. A könyvtár információs standdal jelenik meg minden olyan rendezvényen, amely ezt a réteget szólítja meg. Ilyen például az ELTE Bölcsész Napok, az ELTE Könyvtári Nap, a Nyelvszombat. Efféle alkalmakkor mindig lehetőség van kedvezményes beíratkozásra.

A regisztrált és potenciális felhasználókkal gyakorlatilag folyamatos a kommunikáció. Az aktív használók e-mailben és SMS-ben kapnak tájékoztatást a kölcsönzéseik állapotáról, illetve olvasójegyük érvényességi idejének lejártáról. A tájékoztató szolgálattal a telefonon és e-mail-en kívül chaten is kapcsolatba léphetnek.

A könyvtár az online közösségi felületek nyújtotta lehetőségeket is igyekszik kihasználni. A gyűjteménnyel, szolgáltatásokkal, programokkal kapcsolatos információk a hivatalos honlapon kívül blogon is megjelennek. Az OIK saját profillal van jelen a Facebookon és az Iwiwen. Ezek a fórumok már a hétköznapi élet részeivé váltak, és kiváló szociális terek egy szakkönyvtár számára. Például a Facebook egyik legjelentősebb használói csoportja (35%) a felsőoktatásban résztvevők köréből kerül ki. A virtuális szociális terekben globális és dinamikus közösségek jönnek létre, ahol az információ gyakorlatilag azonnal terjed. A potenciális és regisztrált használó számára gyorsan és kényelmesen elérhető minden, ami a könyvtárral kapcsolatos, információ, újdonság.

## **Vezetés gazdasági válság alatt**

A válságos időszak miatti költségvetési hiány ellenére az OIK fenntartotta és tovább fejlesztette szolgáltatásait, gyűjteményét, sok érdeklődőt vonzó kulturális programokat szervezett. A vezetőség és a munkatársak egyaránt új finanszírozási forrásokat, együttműködési lehetőségeket kutattak fel. A szellemi és anyagi potenciállal igyekeztek a lehető leghatékonyabban gazdálkodni. A könyvtár regisztrált olvasóinak száma emelkedett. Kálnoki-Gyöngyössy Márton a díjátadón ezt értékékként emelte ki. Elmondta, hogy az ország jelenlegi gazdasági helyzetében a kulturális intézmények fenntartása nagyon fontos, viszont rendkívül nehéz feladat. Ezért a díj odaítélésekor a tárcza azt is figyelembe vette, hogy a pályázó intéz-

mények mennyire hatékonyan használják fel a rendelkezésre álló forrásokat. Ebben a tekintetben az Országos Idegennyelvű Könyvtár „nemcsak megugrotta ezt a mércét, hanem messze túl is teljesítette”. Az erőforrásokkal való sikeres gazdálkodás az olvasói létszám növekedésében is megmutatkozik. A várakozásokkal ellentétben a recesszió ideje alatt a regisztrált használók száma nem csökkent, sőt folyamatosan növekedett.

## **Fejlesztés – mindenkori cél**

Az Országos Idegennyelvű Könyvtárban a fejlesztésorientáltság fontos vezetési elv. Mindig van „tartalékban” fejlesztési terv, elképzelés, amely finanszírozási forrás megjelenése esetén gyorsan kidolgozható, így az intézmény jó eséllyel szállhat versenybe a megvalósításhoz szükséges forrásokért. Ennek is köszönhető, hogy a közelmúltban a könyvtár két projektje jelentős európai uniós támogatást nyert.

A „Több szövegben” projekt (TÁMOP 3.2.4.-08/1/KMR-2009-0006) 19 367 770 forint támogatásban részesült, és a nemzetiségi és zenei szolgáltatások fejlesztését célozza. A Nemzetiségi adatbázis kiegészül az 1985–1991 közötti szakirodalommal, a katalógus pedig ezer darab bakelitlemez adataival bővül. Így teljesebbé válik a zenei és a nemzetiségekkel kapcsolatos tudásanyag, amely az ODR-tagság és a HUMANUS-együttműködés révén áttekinthető egységes formában, közös felületen válik hozzáférhetővé, megismerhetővé bárki számára.

A könyvtár honlapját portál váltja fel, amelyen belül működni fog nemzetiségi és zenei alportál. A nemzetiségi alportálon a könyvtárral kapcsolatos információk a tizenhárom hazai kisebbség nyelvén lesznek olvashatók, a zenei alportálon pedig öt nagy világnyelven (angolul, németül, franciául, olaszul, oroszul).

A nemzetiségi alportálon működni fog a „Kérdezd a könyvtárost anyanyelveden” szolgáltatás, éspedig kilenc (bolgár, görög, horvát, lengyel, német, román, szerb, szlovák, szlovén) nemzetiségi nyelven. A fejlesztés lehetővé teszi a nemzetiségek és a magyartól eltérő nyelvet beszélők számára az anyanyelven való tájékozódást és információszerzést.

A könyvtárhasználat lehető legjobb körülményeinek biztosítása érdekében a használói terek bútorzatának kisebb mértékű korszerűsítésére is sor kerül. A szolgáltatások minőségének javítására a könyvtár munkatársai szakmai és nyelvi képzéseken vesznek részt.

Azért, hogy a könyvtár nyújtotta tanulási, képzési lehetőségeket és a projektfejlesztéseit minél többen megismerjék és használják, folyamatosan fogadunk a könyvtárat és a szolgáltatásokat megismerni kívánó csoportokat, és szervezünk könyvtárhasználatot ösztönző foglalkozásokat, rendhagyó órákat, vetélkedőket.

A projekt fő célcsoportja – ahogy már utaltam rá – a tanuló ifjúság, de ezen túl természetesen mindenki, aki önképzés, továbbképzés, információszerzés vagy színvonalas szórakozás céljából látogat a könyvtárba.

A „Komplex akadálymentesítés az Országos Idegennyelvű Könyvtárban projekt” (KMOP 4.4.2-/09-2010-0001) öt szolgáltatótér teljes akadálymentesítését célozza; a tervezet 22 308 753 forintos támogatást nyert. Ezeket a tereket bármilyen fogyatékkal élő személy problémamentesen tudja majd használni. Továbbá

sor kerül egy akadálymentes parkoló kialakítására, az első emeleten pedig egy akadálymentes, pelenkázót is magába foglaló vizesblokk megépítésére. A látássérült látogatók rendelkezésére fog állni egy speciális szoftverekkel felszerelt számítógép és laptop. A könyvtár épületében hangos térkép fog működni a látássérültek könyvtáron belüli tájékozódásának megkönnyítésére. Elkészül az intézmény honlapjának akadálymentes változata és Braille-írású könyvtárismertető.

A fejlesztés eredményeként az OIK a fogyatékkal élő olvasók igényeinek megfelelő, akadálymentes könyvtárrá válik, ahol mindenki számára lehetőség nyílik a szabadidő hasznos eltöltésére, és biztosított lesz az információhoz való egyenlő esélyű hozzáférés. A könyvtár így hozzájárul a fogyatékkal élők munkaerő-piaci helyzetének javításához is.

## **Távlati szemlélet**

Az OIK munkaközössége a jelen igényeit szolgálja, ugyanakkor a jövőre is figyel. A könyvtár 2009–2013-as stratégiai terve a jövőben megvalósítani kívánt célok dokumentuma. Irányjelző és emlékeztető minden dolgozó számára arról, hogy szakmailag hova szeretnénk eljutni, és a használók legjobb kiszolgálása érdekében mit szükséges megtenni.

Röviden összefoglalva: a cél az, hogy az olvasók számára az Országos Idegennyelvű Könyvtár – a címtől függetlenül – minden esztendőben az év könyvtára legyen.

**Papp Annamária**

# **Nyolcvannégymilliós beruházás Szabolcs-Szatmár-Bereg megye könyvtáraiban**

Napjainkban, a modern világ gyorsan változó információs környezetében jelentősen módosult a könyvtárak szerepe is. A XXI. század megköveteli, hogy a gyűjtemények mind nagyobb része legyen elérhető távoli felhasználók számára is. A könyvtárak megújulására és tartalomszolgáltató szerepének növelésére új lehetőségek nyíltak meg a TIOP- és TÁMOP-pályázatok segítségével.

A nyíregyházi Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár mindkét pályázaton sikeresen szerepelt. Míg a TIOP támogatásával jelentős infrastrukturális fejlesztést hajtottunk végre a megye több könyvtárában, addig a TÁMOP pályázatban a tartalomszolgáltatás bővítésére helyeztük a hangsúlyt.

A Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár által menedzselt projektben a megye nyolc városának 23 intézménye vesz részt; Nyíregyháza mellett Kisvárdra, Mátészalka, Nagykálló, Nyírbátor, Tiszavasvári, Tiszalök és Vásárosnamény könyvtárai és a hozzájuk kapcsolódó társintézmények az adott városból vagy vonzáskörzetéből.